

Krydsningsplaner i DMS-insemineringsplan

Det nye insemineringsplan-program - DMS-insemineringsplan – har givet stor forbedring i udarbejdelse af insemineringsplaner til krydsningsbesætninger. Bedre styring af racekombinationerne og bedre brugervenlighed er nogle af de helt store fordele.

Avlsrådgivere Sara Petersen og Mads Fjordside, VikingDanmark.

Det kræver styring at opnå det højeste udbytte af et krydsningsprogram. Der skal sikres, at racerne i det anvendte krydsningsprogram anvendes i den korrekte rækkefølge, for at opnå den højst mulig krydsningsfrodighed – det, der også kaldes heterosis. Er alle dyr af samme racekombination er styringen meget håndterbar, men sådan er det langt fra i alle besætninger. De fleste besætninger har hundyr af flere forskellige racekombinationer, og både krydsninger og renracede dyr. Dette har været en udfordring, og har krævet meget manuelt arbejde i det gamle insemineringsplanprogram. Dette er der nu lavet om på; DMS-insemineringsplan programmet tilbyder en hel masse nye muligheder for at designe en insemineringsplan til krydsningsbesætninger.

Racekombinationer

En af de helt store, og måske største forbedring er, at det nu er muligt for brugeren at angive racekombinationer til insemineringsstyrens race. Dvs. programmet kan nu selektere hundyr på morfars og fars race og dertil kan brugeren vælge insemineringsstyrens race. I det gamle program var dette kun muligt via fars race, hvilket gav flere udfordringer. Er fars race holstein er det jo ikke en selvfølge, at morfars race er ens for disse dyr. Nogle besætninger har startet et krydsningsprogram op ved at anvende forskellige racer på kernebesætningen, for at afprøve forskellige F1 afkom. Således at ejeren ikke står med en hel årgang af F1 krydsninger, der ikke matcher de ønsker, vedkommende nu havde til kombinationen. Eller at renracede dyr skal forblive renracede – kan

Ligeledes for besætninger, der anvendes den franske race Montbeliarde, har udarbejdelsen af insemineringsplan krævet en ekstra stor arbejdsindsats. Langt de fleste besætninger i Danmark, der anvender Montbeliarde som et led i et krydsningsprogram, anvender kun denne race til køer pga. risikoen for større fødte kalve. Det betyder, at et hundyr indgår i ét krydsningsprogram som kvie og et andet som ko. Med muligheden for anvendelse af racekombinationerne i DMS og de nye filter-funktioner, kan dette gøre meget let.

Hundyrgrupper

Avlsstrategier, som det hed i det gamle program, betegnes i dag hundyrgrupper. Her er det muligt at oprette filter, for at udvælge bestemte hundyr med henblik på at tilvælge noget specielt til denne gruppe, i forhold til primærgruppen. Det kan være som eksempel tildeling af kønssorteret sæd eller kødkvæg. Via racekombinations muligheden kan oprettelsen af antal hundyrgrupper begrænset til et minimum, da der nu er mulighed for at angive for hver kombination en bestemt insemineringsstyr-race. I det gamle program krævede dette oprettelse af mange strategier. Det kan for eksempel være kønssorteret sæd til 1. og 2. inseminering og derefter skal der anvendes konventionelt sæd. Det er blevet en stor arbejdslettelse og også mere korrekt. F3 afkom kan udvælges til kun at skulle tildeles kødkvæg (Kombikryds) – eller kører man et helt traditionelt 3-race rotationsprogram kan de ringeste køer udvælges efter NTM og laktationsværdi til tildeling af kødkvæg. I fald dette ønskes.

En del krydsningsbesætninger anvender kødkvæg som en del af avlsstrategien for at begrænse mængden af kvier og opnå maksimal krydsningsfrodighed.

Rangering af filterfunktioner

Rækkefølgen i hvordan planen opstilles i forhold til filterfunktioner og hundyrgrupper er ikke ligegyldigt, da der kan være tilfælde, hvor et dyr kan passe i to strategier. Derfor er det vigtigt at de er oprettet i korrekt rækkefølge, så de ender i den rigtige hundyrgruppe de er tiltænkt. Det kan for eksempel være, hvis der skal udvælges 20% af de ringeste køer til kødkvæg og køer, der er insemineret mere end 3 gange. Sættes sidst nævnte som første hundyrgruppe, vil de rigtige 20% ringeste køer ikke ende i kødkvægsstrategien, da de jo også kan have flere insemineringer bag sig. Rækkefølgen er dog meget nem at lave om i dag, da man har mulighed for at omrangere grupperne hele tiden. Det havde man ikke i det gamle, hvor man til nød var tvunget til at oprette en hel plans opsætning på ny.

Kombi-kryds

Morten Kargo og Jehan Ettema har udviklet et excel-ark til brug ved kombikrydsbesætninger. En hjælp til at styre antal af dyr i hver gruppe, og hvor meget kønssorteret sæd og kødkvæg, der skal anvendes. Excel arket er nu en del af insemineringsplan programmet og er blevet mere effektivt at anvende, idet alle nøgletal nu automatisk indlæses. Tidligere skulle brugeren selv indtaste alle informationer omkring reproduktion, udskiftningsprocent, kalveoverlevelse osv. samt antal hundyr i forskellige racekombinationer og aldersgrupper. Dette kører nu automatisk og er en stor hjælp.

Endvidere anvendes excel-arket ikke kun til kombikrydsbesætninger, men kan også anvendes til at udregne hvor meget kødkvæg en besætning har "råd" til at bruge i forhold til at lave kvier nok til eget forbrug.